

Noord-Korea: Hoe een Aziatisch land de Koude Oorlog in stand houdt

Wie deze titel leest, denkt misschien dat het overdreven klinkt. De Koude Oorlog eindigde immers officieel in 1989, met de val van de Berlijnse Muur — inmiddels meer dan dertig jaar geleden. Toch zal na het lezen van dit artikel duidelijk worden hoe het mogelijk is dat Noord-Korea die Koude Oorlog in veel opzichten nog altijd voortzet.

Vlag Noord-Korea. Bron: wikipedia.org

Het ontstaan van Noord-Korea

Om Noord-Korea beter te begrijpen, moeten we terug naar het einde van de Tweede Wereldoorlog. In 1945 werd Korea bevrijd van de Japanse overheersing. Het schiereiland was van 1910 tot 1945 een kolonie van Japan en werd na de oorlog, net als Duitsland, verdeeld onder de geallieerden: de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie speelden hierbij de belangrijkste rol.

Net als bij Oost- en West-Duitsland werd Korea opgesplitst in twee zones. Het noorden kwam onder invloed van de Sovjet-Unie, onder leiding van Josef Stalin, terwijl het zuiden onder bestuur kwam van de Verenigde Staten. De scheidslijn werd getrokken langs de 38e breedtegraad.

Hoewel de bedoeling was dat deze verdeling tijdelijk zou zijn, ontwikkelden beide gebieden al snel een eigen politieke identiteit. Het noorden koos voor een communistisch systeem en een uitgesproken antiwesterse houding, met name

gericht tegen de Verenigde Staten en West-Europa. Het zuiden ontwikkelde zich daarentegen tot een prowesters en later democratisch georiënteerd land.

Voor veel Koreanen kwamen deze ingrijpende veranderingen abrupt. De spanningen tussen noord en zuid liepen steeds verder op en mond-den uiteindelijk uit in een gewelddadig conflict: de Koreaanse Oorlog.

Tweedeling Korea na bevrijding in 1945. Bron: wikipedia.org

Koreaanse oorlog

Slechts enkele jaren na de deling van Korea brak er een gewapend conflict uit tussen het noorden en het zuiden. Beide staten wilden het volledige schiereiland onder hun eigen regime verenigen. De Koreaanse Oorlog (1950–1953) groeide daarmee uit tot een rechtstreeks conflict tussen communisme en kapitalisme.

Noord-Korea werd gesteund door de Sovjet-Unie en China, terwijl Zuid-Korea militaire steun ontving van de Verenigde Staten en de Verenigde Naties. Wat begon als een regionale oorlog, kreeg zo al snel een internationaal karakter.

Na drie jaar van hevige gevechten werd op 27 juli 1953 een wapenstilstand gesloten. Er kwam geen duidelijke winnaar of verliezer uit de strijd. Hoewel de gevechten stopten, werd er nooit een officieel vredesverdrag ondertekend. Technisch gezien betekent dit dat de oorlog nog altijd voortduurt.

Toch leek na de oorlog de interesse in hereniging aan beide kanten te verdwijnen. De scheiding werd steeds dieper verankerd en het idee van één verenigd Korea raakte verder uit zicht.

Amerikaanse troepen vallen Noord-Koreaanse bunker aan. Bron: Wikipedia.org

Wie was Josef Stalin?

Nu we weten hoe Noord-Korea is ontstaan, rijst de volgende vraag: wat heeft Noord-Korea met de Koude Oorlog te maken? De Koude Oorlog was een ideologische strijd tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. Waar deze landen tijdens de Tweede Wereldoorlog nog bondgenoten waren, groeiden zij daarna uit tot aartsrivalen.

Binnen de Sovjet-Unie speelde één man een sleutelrol in het vormgeven van het communistische systeem dat we vandaag de dag nog altijd in Noord-Korea terugzien: Josef Stalin. Zijn politieke ideeën, machtsstructuren en manier van regeren zouden een blijvende invloed hebben op het Noord-Koreaanse regime.

Jonge Josef Stalin. Bron: bbc.co.uk

Josef Stalin, geboren in Georgië, was een prominente bolsjewiek — een radicale marxistische stroming binnen de Russische Sociaaldemocratische Arbeiderspartij. Hij speelde een belangrijke rol in de Oktoberrevolutie van 1917, een succesvolle staatsgreep die een einde maakte aan het tsaristische bewind in Rusland. Na deze revolutie kwam Vladimir Lenin aan de macht.

Hoewel Lenin bekendstond om zijn meedogenloze optreden — waaronder de executie van de Romanov-familie — wordt Stalin vaak gezien als wreder. Na Lenins dood wist Stalin zich te positioneren als diens gedoodverfde opvolger en greep hij de absolute macht binnen de Sovjet-Unie.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was Stalin de leider van de Sovjet-Unie en speelde hij een cruciale rol in de nederlaag van de Asmogendheden (Duitsland, Japan en Italië). Toch was hij binnen het bondgenootschap van de geallieerden de enige leider die vasthield aan het marxisme en communisme. Dit ideologische verschil zorgde vooral na de oorlog voor spanningen tussen de voormalige bondgenoten.

Het westerse kapitalisme kwam lijnrecht tegenover het oosterse communisme te staan, wat de basis vormde voor de Koude Oorlog. Binnen zijn eigen land regeerde Stalin met harde hand: er was één dominante partij, propaganda en persoonsverheerlijking was dagelijkse kost en kritiek op het regime werd vaak bestraft met gevangenschap of de dood.

De geboorte van de Kim dynastie

Nu we weten hoe Stalin aan de macht kwam, is het ook belangrijk om zijn rol in Noord-Korea te begrijpen. Na de bevrijding van Korea werd het schiereiland opgedeeld in twee invloedssferen. Het noorden kwam onder Sovjetcontrole te staan, en Stalin zag hierin een uitgelezen kans om zijn communistische visie te verspreiden.

Daarvoor had hij een lokale leider nodig die zijn ideologie kon uitvoeren en verankeren in het nieuwe regime. Die persoon vond hij in Kim Il-sung — de man die uiteindelijk de grondlegger zou worden van het Noord-Koreaanse staatsmodel.

Kim Il-Sung en Stalin aan het eten. Bron: X.com

Kim Il-sung werd de eerste leider van Noord-Korea, rechtstreeks naar voren geschoven door Josef Stalin. Hij was een overtuigd communist en had training genoten binnen de Sovjet-Unie. Zijn ideologische overtuigingen sloten nauw aan bij die van Stalin, en zijn militaire ervaring in de strijd tegen de Japanse bezetting gaf voor Stalin de doorslag om Kim Il-sung aan te wijzen als leider van het nieuwe Noord-Koreaanse regime.

Destalinisatie van het Vrije Westen.

We springen even vooruit in de tijd. Josef Stalin overlijdt in 1953, kort na het einde van de Koreaanse Oorlog en de aanstelling van Kim Il-sung als leider van Noord-Korea. Na Stalins dood raakt de Sovjet-Unie in een periode van onzekerheid, waarin de schaduwkanten van zijn bewind steeds duidelijker naar voren komen.

Decennia later, onder leiding van Michail Gorbatsjov, wordt afstand genomen van het stalinistische systeem. Deze periode van hervormingen wordt vaak gezien als een vorm van destalinisatie, waarbij de strikte controle en repressie van Stalins regime worden losgelaten. Tegelijkertijd krijgen Oost-Europese satellietstaten meer ruimte om hun eigen koers te bepalen. Landen als Bulgarije en Roemenië verbreken uiteindelijk de nauwe banden met Moskou en worden opnieuw zelfstandig.

Daarmee komt er een einde aan het stalinistische tijdperk en de ideologie die decennialang grote delen van Europa beheerste. Het symbolische slotakkoord van deze periode volgt in 1989, met de val van de Berlijnse Muur, die de hereniging van Oost- en West-Duitsland mogelijk maakte en het einde van de Koude Oorlog inluidde.

Val Berlijnse Muur 1989. Bron: historia.net

Last man standing

De destalinisatie verspreidde zich door Europa en mondde uiteindelijk uit in het uiteenvallen van de Sovjet-Unie. De wereld leek klaar met deze vorm van communisme. Althans, bijna de hele wereld. Noord-Korea bleef vasthouden aan de zogenoemde Kim-dynastie. Na de dood van Kim Il-sung — die persoonlijk door Stalin was aangewezen als leider — nam zijn zoon Kim Jong-il de macht over.

Vandaag de dag staat er nog altijd een directe nakomeling van Kim Il-sung aan het hoofd van Noord-Korea: Kim Jong-un. Hij zet het systeem voort dat zijn vader en grootvader opbouwden, een regime dat in veel opzichten doet denken aan de Sovjet-Unie onder Stalin. Kritiek op de leider is ondenkbaar, contact met Zuid-Korea is minimaal, zware straffen zijn aan de orde van de dag en propaganda is overal. Hongersnood en onderdrukking blijven terugkerende thema's.

Hoewel de deling van Korea op zichzelf al als een overblijfsel van de Koude Oorlog kan worden gezien, heeft Zuid-Korea in de loop der jaren een eigen identiteit ontwikkeld, los van Amerikaanse invloed. In Noord-Korea is dat anders verlopen. Het land is uniek in de wereld: nergens is het stalinistische bestuursmodel zo voelbaar en tastbaar gebleven — zij het met een uitgesproken Aziatisch karakter door de Kim-dynastie.

Van Japanse onderdrukking naar bevrijding en deling, van burgeroorlog naar een gesloten dictatuur: het bestaan van Noord-Korea in zijn huidige vorm laat zien dat de Sovjet-Unie en de Koude Oorlog nooit volledig zijn verdwenen, maar in dit land in bevroren vorm zijn blijven voortbestaan.

Kim Jong-Un, de huidige leider en 3de leider van Noord-Korea. Bron: wikipedia.org

Ben je nieuwsgierig geworden na dit artikel of wil je meer van dit soort unieke verhalen lezen? Neem dan een kijkje bij mijn andere artikelen op de site www.achterdewereldkaart.com

